

Iva Pekárková

Beton

Povídky z Čech, New Yorku, Londýna a Afriky

MLADÁ FRONTA

MLADÁ FRONTA

Iva
Pekárková

Beton

MLADÁ FRONTA

© Iva Pekárková, 2014

ISBN 978-80-204-3474-6

z Česka

/DŮM U ZMOKLÉ HRDLIČKY/

Hedvika tu věc nenáviděla. Nenáviděla ji tak šíleně, jak je to možný jen v sedmnácti. Nenáviděla tu věc víc než deskriptivní geometrii, víc než rodičovský rady, lednovou šed, zašlý rudý transparenty hlásající budovatelské kraviny a frontu před masnou. Od tohoto všeho toužila pouze UTÉCT, zmizet někam hodně daleko, ale tu věc by nejradši rozerval, rozdupala, rozkousala, rozcupovala na cáry, který by poházela po Praze od Modřan až po Letňany.

Hymen. Blanka Panenská. To první znělo jako starověkej utahanej cajdák, při kterým je nutný se vztyčit do pozoru a stát jak tvrdý Y. A to druhý jako brejlatá, uhrovtá premiantka ze třetího ročníku s mastnejma vlasama staženejma do gumičky, s nemožnou sukní a nemožnejma botama. Teda tak trochu jako... Hedvika.

Vyhynuli brontosauři a šestnáctiletý panny, tvrdí každej pitomec kolem ní a přiblíže se u toho chechtá. Jo! Přesně tak! chce se jí vykřiknout. Brontosauři zabila kometa a panny umřely studem. Kvůli tý jedný věcičce, která z nich dělá zašitej pytel. Zalepenou obálku. Nenačatou konzervu. („My slíš, že tahle je ještě nenačatá?“ volali na sebe kluci divadelním šepotem, když pokukovali po spolužačkách.)

Hedvika se už od nepaměti, nejmíň tak dva tři měsíce, zoufale sháněla po otvíráku.

Nejdřív to zkoušela jen tak - prstem. Vždyť prst je koneckonců podobnej... tamtomu, a na rozdíl od... tamtoho má v sobě kost, měl by to zvládnout, ne? Ze začátku to vypadalo slibně, ale jakmile se to celé tak jako shrnulo ke straně, začalo ji to šíleně bolet a tlačit, ta bolest jí pronikla až do plazího mozku, Hedvika si po špičkách došla do kuchyně pro obrovskej žabikuch (kterým matka několikrát týdně

ODBLAŇOVALA maso na guláš), jenomže vzápětí beznadějně vyměkla. Zkoušela to banánem (na kterej osobně vystála frontu), ale ani to se nepovedlo, a banán se přece... tamto mu podobá stoprocentně. Není vyloučený, že se ta věc díky veškeré Hedvičině svépomocné snaze tak trochu roztáhla a uvolnila, ale ještě pořád tam BYLA! Hedvika, sedmnáctiletá stále-ještě-panna, vyhynula po meči i po přesličce (té druhohorní) a usoudila, že se nedá nic dělat. Zbývá jí jedna jediná možnost.

Katka jí před časem vyprávěla, jaký to bylo poprvý. Prej to jen trochu píchlo a zasnědilo a na posteli byl trochu flek. Jejího miláčka to rozzlobilo: „Tos mi nemohla, sakra, říct, že máš zrovna krámy?“

Katka si při vyprávění trochu zaslzela (nána pitomá) a Hedvika litovala, že to oficiálně dělá už od čtrnácti, takže jí nemůže prozradit, jak ráda by si s ní vyměnila místo: Katka už to má za sebou a podařilo se jí pro tu příležitost najít chlapa tak blbýho, že si jejího handicapu vůbec neráčil všimnout. Takový štěstí Hedviku nepotká. Zaručeně ne.

Stála před zrcadlem a koukala se na sebe. Přesně ta činnost, pro kterou se jí doma všichni smáli. (Babička: „No ovšem, ovšem. Už se zase zhlíží.“ Otec: „Prosím tě, běž se radši učit. Kdo má přes tebe pořád klopýtat?“ Vysoké zrcadlo viselo v předsíni, mezi lednicí, kam si otec chodil pro lahváče, a záchodem, kam chodil močit. Matka: „Vypadáš DOBŘE. Tak už toho nech.“ Brácha: „Zrcadlo, zrcadlo, kdo je na světě nejkrásnější?“) Hedvika ovšem zrcadlo potřebovala, i když už ne tak často jako dřív. Kdykoli se do té lesklé plochy zahleděla, zamračila se na ni holka, na které až na těch pár uhříků, co ještě občas vyskočily na čele, nebylo objektivně vzato nic nemožného. Stačilo vydolovat vlasy z gumičky, rozčesat si je kolem obličeje, natočit se bokem, aby vyniklo pozadí, a odmyslet si ten nemožnej pruhovanej svetr, kterej

pro ni upletla babička (a kazila si u toho oči, takže ho Hedvika měla za povinnost nosit, kdyby trakaře padaly). Jasně, bylo potřeba si odmyslet víc věcí, třeba ten zbytečně široký nos, ty oči příliš daleko od sebe – ale jinak na ní bylo všechno v pořádku. Měla vypoukliny tam, kde mají být, prolákliny na těch správných místech, dvě zdravé nohy, dvě zdravé ruce a – bohužel – hlavu, která po většinu doby celkem logicky myslela (takže jí babička prorokovala, že se v životě neprovdá). Vysvlečená z toho nemožného svetříku by vlastně vypadala docela dobře. A což teprv vysvlečená z té nemožné šmolkově modré sukně se špatně přišitým páskem? Nebo bez podprsenky – jedné z těch, které pro ni taky šila babička? Ramínka se jí zařezávala do masa a do košíčků by si mohla přizvat kamarádku, ale babička jí je stejně vnucovala s výkřikem: „Jen počkej, až budeš mít dítě!“ Hedvika se natrásala před zrcadlem, pečlivě naslouchala zvukům z obýváku, aby stačila utéct, kdyby někdo vkročil do chodby, a zachmuřeně přemýšlela o tom, že ta špatně padnoucí sukně, Blanka Panenská, dítě i případné vdavky/nevdavky spolu souvisí způsobem, který se jí vůbec, ale vůbec nezamlouvá.

S tím úplně stejným podmračeným výrazem na tváři stoupala Hedvika po prošlapaných schodech do druhého patra činžáku. Tentokrát měla na sobě jiný nemožný úpletový svetr a jinou špatně padnoucí sukni, nechutně zelenou a v pravidelných intervalech posetou zelenohnědými žmolky, které zřejmě měly sloužit jako ozdoba. (Když Hedvika protestovala, že je ušitá z látky na závěsy, babička se urazila a ona jí pak musela nosit o to častěji.) Sukně se při výstupu po schodech nepříjemně krčila, shrnovala a Hedvika si ji oběma rukama nervózně stahovala pod kolena. (Babička šila všechny sukně tak, aby sahaly těsně pod kolena – byla to délka tak přesně vypočtená, že v nich snad každá ženská vypadala jak nadrozměrný trpaslík se zakrnělými hnáty.)

Honza (představil se jí tak a trval na tom, aby mu tykala) jí lehce položil ruku na rozhraní stehna a zadečku. Povedlo se mu to docela elegantně i přes tu tlustou sukni a bylo to zároveň žhavý a ledový. Mělo to grády. Celý její tělo se současně zařalo a uvolnilo. Trvalo to jen zlomek vteřiny, pak Honza odemknul byt.

Čím logičtěji se pokoušíme uvažovat, napadlo Hedviku (zrovna prožívala delší období, kdy ji bavilo všechno zobecňovat), čím pečlivěji si plánujeme život, tím víc si s náma pohraje náhoda. Viděla to všude kolem sebe. Babička si prý plánovala, že stráví celý život s jediným manželem, ale ten jí v osmadvaceti umřel a ona se pak vdala ještě dvakrát. Matka hodlala mít šest dětí a strávit celý život na mateřské, ale Hedvičin brácha ji vevnitř nějak natrhl či co, takže teď dělala prodavačku, přestože odjakživa tvrdila, že lidi nesnáší. Otec se připravoval na profesuru, ale místo toho přišli Rusáci a on teď vyučoval na střední škole účetnictví – pracoval s pubertáky, ze kterých na něj šly mdloby, a vzdělával je v oboru, který považoval za podřadný. Katka chtěla mít o první noci romantiku – a místo toho dostala vynadáno, že po ní zůstal na gauči flek. Karel si myslel na Hedviku – a teď si nejspíš doma opakuje německá slovíčka (němčinu nenávidí), zatímco Hedvika vstupuje do bytu toho chlapa. A ona sama se navzdory předsevzetí, že její první muž musí být pitomec, kterého vůbec nenapadne, že ho používá jako otvírák, právě teď nechává vlačovat do předsíně chlapa nejmíň dvakrát tak starého jako ona, chlapa s kočičími pohyby playboye, chlapa, kterému stačí na ni kradmo sáhnout a ona taje jak nanuk na Sahaře, rudne jak Václavák na prvního máje a klepe se jak dokonale seřízené zetor. Odpiraného chleba největší krajíc, pronesla by moudře babička.

(Jak ji sbalil? Copak na tom záleží? Oslovil ji na ulici: „Nešla byste na kafe?“ – a Hedvice, nijak zvlášť oslněné

originalitou jeho návrhu, nakonec vylezly oči z důlků, když zjistila, že ji na to kafe pozval do svého bytu v Košířích.)

„Trochu jsem tě mystifikoval, promiň. Mám jen vodu nebo třeba čaj. Nevadí? Uvařím ho.“

Když o tom později – v budoucnu – uvažovala tou svou logickou hlavou, došlo jí, že ji okouzly barvy. Ale co – okouzly! Barvy se po ní vrhly, začly ji ochmatávat a mazlit se s ní, pronikat do těch nejintimnějších míst jejích myšlenek a přemalovávat jí šedou kůru mozkovou na zeleno, žluto, růžovo, fialovo. Anebo třeba na teple hnědo. I hnědá v Honzově bytě získala průraznost. Barvy obrazů rozvěšených všude po zdech, pokladených podél stěn, volně ložených na podlaze braly Hedviku útokem, a přitom se ani trochu nepraly s ošlapaným vzorkem linolea, se sepraným přehozem na pohovce (ale bez fleků!), se socialisticky rudým odstínem Honzových trenýrek, které si co nejrychleji stáhl a zmuchlal pod nohama. Hrozně se za ně styděl, tak jako se Hedvika styděla za nemožnou sukni ze závěsu a nemožnej pruhovanej úpletovej svetr a nemožnou neforemnou podprdu a nemožný kytičkový bombardáky, který jí sice babička neušila, ale vypadaly skoro stejně blbě.

Ne, babičku by v životě nenapadlo, že garderoba, do které vnučku navléká, způsobí, že se stydlivá Hedvika bude v situacích podobných té dnešní cítit líp nahá než oblečená. Servala ze sebe všechno dřív, než se na to stačil pořádně podívat, a nacpala to za pelest.

A když pár minut nato, krásní a nahatí, leželi vedle sebe na přehozu, začala se Hedvika preventivně stydět za ten flek, kterej – (a nevěděla, jak mu to má říct).

Ale ne. Bylo to úplně jinak. Honza vzal čtvrtku (s dovolením), chvíli se přebíral v uhlech a začal skicovat její nahé tělo. Soustředěně. Pomalu. Stál docela nahej vedle pohovky a Hedvika se poprvé v životě pořádně podívala na... tamto.

Bylo to větší, než myslela, zároveň elegantní a neforemný, vypadalo to jak obnažený, zvědavý malý zvířátko a klikatila se po tom vystouplá modrá žíla, ve který pulzovala krev. Cítila, jak rudne i tam, kde by ji to předtím vůbec nenapadlo.

Ne že by se jí nikdy předtím nikdo nedotkl. I když odpočívala mámina pohlazení a tátovy facky, babiččiny prsty na krejčovském metru (kterým jí už zase brala míru na rakev v podobě háčkované vesty), bráchovo pubertální ochmatávání a upocené ruce tělocvikáře, kterýma dával dívkám „záchranu“ i na dost intimních místech, pár doteků na sobě měla. Některé cítila i po letech. Třeba plíživé chmatání Úchylase, ke kterému si jako malá občas chodila pro desetikačku. Úchylas byl fenomén, o kterém si hihňavě vyprávěly celé generace dospívajících děvčat. Úchylas zřejmě už od pravěku proseděl denně celé hodiny na lavičce v plechové čekárně u stanice tramvaje a čekal. Nečekal na tramvaj. Jakmile se vedle něj posadila holka tak do třinácti, zafuněl blahem jak plemenný býk. Potom se plaše rozhlédl, přisedl blíž a vyjel jí pravačkou od stehna ke klínu. Přes šaty, nikdy si nedovolil víc. Milena sice vyprávěla, že se jí opřel hřbetem dlaně o rozkrok a jezdil sem a tam, sem a tam, ale kámošky jí to moc nevěřily. Úchylas byl střelhbítý. Jakmile nahmatal lem kalhotek, zafuněl, a než přijela tramvaj, vsunul děvčeti do dlaně nahnědlou bankovku. VŽDYCKY to byla desetikačka. Vždycky byla stará a ohmataná a srolovaná do ruličky – a vždycky to bylo v okamžiku, kdy tramvaj s cinknutím vjížděla do zastávky. Holky (celé generace holek!) nikdy nevypátraly, co je Úchylas vlastně zač a odkud bere tolik prachů, když celý den prosedí v budce u stanice tramvaje. Ale předháněly se v tom, která desetikačku vydělá za kratší dobu – chodily si k němu sedat v okamžiku, kdy tramvaj už už vyjížděla zpoza rohu. Nejúspěšnější Lucii na to stačilo deset vteřin. Korunu za se-kundu, vyjádřila se Hedvika s despektem, ale i ona si sedala k Úchylasovi, dokud

na to ještě měla věk. Každá holka se mohla živit Úchylasem tak půl roku nebo rok. Pak jednou nastal čas, kdy jí Úchylas ruku na stehno nepoložil. Seděl zhrouceně v budce, díval se stranou a nevšímal si jí. Byla moc stará.

A taky měla Hedvika – ale na to nerada vzpomínala – taky měla na sobě doteky jistého Karla, toho, co teď zaručeně špr-tá derdýdaz. Byly to doteky ulepené, rozechvělé, neschopné a žádostivě milující. Doteky kluka, který by ji zaručeně nedo-kázal zbavit té věci. (Protože kdyby nějaká taková věc u kluků existovala, Karel by ji měl hodně tvrdou a tááákhle velikou.)

Hedvika stačila nastrádat doteky na kůži. Ale TAKHLE – uhlém po papíře – se jí ještě nikdy nikdo nedotkl. Vůbec se jí to nelíbilo. A omdlívala blahem.

Za oknem Honzova bytu, pár metrů od postele, tak blízko, až se zdálo, že by stačilo se trochu vyklonit a mohli byste si o ni ohrát ruce, svítila sodíková zářivka. Jasně žluté světlo se rozlé-valo po ulici, vrhalo po pokoji tajemné měkké stíny a barvilo ob-lohu nad městem na hnusně šedo-rudo-fialovo. Šedivě narudlá koróna visela nad Košířemi a pod ní se nezvykle rychle smrá-kalo. Honza nerozsvítil. Dál zkušenou rukou črtal do skicáku, pokládal na stůl list za listem a prohlížel si je v tom tajupném světle. Nepromluvil. Jen k ní čas od času přistoupil (vystoup-lá žilka sebou zacukala) a beze slova ji nastavoval do trochu jiné polohy. Byl čím dál blíž a blíž. Nejdřív nakreslil pár celkem cudných aktů. Pak podpaží a místo, kde se dotýkalo Hedvičina prsu. Pak její bradavku s širokou aureolou. Pak pupík, břicho, ze kterého mezitím stačila zmizet rýha od sukně. Pak koleno a stehno. Pokreslených čtvrtek na stole přibývalo. A potom...

Teprv když vydechl „No teda! Vážně?“, uvědomila si Hedvi-ka, že ji maluje odprostředka. Ležela jako ve snu na pohovce a neschopná pohybu sledovala, jak Honza zvěčňuje TU VĚC. Klečel teď s blokem u jejího klína a s podmračeným soustředě-ním přenášel na papír zdroj Hedvičina studu. Dával si záležet.

Pak pomalu, opatrně odložil skicák a uhel (nikdy jimi neházel), sklonil se tváří k jejímu břichu a políbil ji tam.

Hedvika si z toho všeho pamatovala jen zmatek a rozechvění, které jí proměnilo končetiny v kusy rosolu a zalilo je do rychle tuhnoucího betonu, takže se nemohla ani pohnout. Ani na okamžik necítila bolest - anebo se možná bolest proměnila v otřepanou, unavenou malou hrdličku s šedivě navlhými křídly, která se usadila na lampě u okna a s nakloněnou hlavičkou ji pozorovala kulatým vševědoucím okem. Tuhle hrdličku tam pak vídala vždycky. Bůhví, kde poletovala a čím se živila, když zrovna Hedvika nebyla na posteli. Přece tam, přitisknutá bříškem k teplé lampě, nemohla sedět věčně, umřela by hladu. Ale kdykoli Hedvika přišla, odhodila šaty a hupla na pohovku, byla tam. Sledovala ji kulatým okem lemovaným červeně a sušila si křídla. Pokaždé byla navlhlá, téhle hrdličce kapalo celou zimu z křídel, tak jako některým lidem kape celou zimu z nosu, slabounce, ale vytrvale. Nikdy tak docela neuschla, i když šed' jejího peří někdy jasněla, jak ji vysoušelo teplo lampy. Hedvika ji před Honzou ani jednou neoslovila. Ale mluvila s ní doma, před spaním, foukala jí do peříček, vybírala čmelíky a ptala se, co si o tom všem myslí. Ano, bylo to tak: tahle hrdlička je její bolest, její křídla, její kamarádka a důvěrnice. (Ale to přišlo až pak.)

Honza zafuněl jako kdysi Úchylas, jenomže několikrát, potom se vztyčil, otřel si... tamto do ručníku, kterým ji předtím podložil, posunkem jí přikázal, ať se nehýbá, a zas vzal do ruky skicák.

A tak se Hedvika té věci zbavila. A nejen to. Zmaření a zánik té věci, její zneškodnění a rozcupování na kousičky, její konečná prohra, její zmizení v hlubokém propadlišti dějin, to všechno bylo pečlivě, kousek po kousku, zaznamenáváno na čtvrtky Honzovou jistou, vypracovanou rukou malíře.

Hedvika za ním chodila skoro denně, vždycky hned po škole, aby to potom včas stihla domů a nedostala zaracha, a už mezi dveřma, ještě pořád se školní brašnou v ruce, se kus po kuse svlékala. Honza si ji stavěl do všech možných pozic – vleže s rozhozenými stehny. Vestoje s levým chodidlem na podlaze a pravým na stole. V křesle s nohama na opěradle. Na pohovce s nohama za hlavou. Na stole v asáně lotosového květu. Vymýšlel pro ni všemožné pozice. Ale vždycky takové, aby bylo dobře vidět na ubohé zbytky té věci. Byl z ní teď jen blánitý čtyřlístek, lemující vstup do otvoru, kterému říkal „ráj“. Honza si to vždycky párkrát naskicoval, a jakmile na jejích stehnech uviděl ruměnc, odkládal kreslicí potřeby, aby uspokojil ty jiné.

Hedvika ničím jiným nežila. A přece o tom kromě hrdličky nevyprávěla živé duši.

A potom se to stalo. Souvislosti, o kterých už dávno přestala uvažovat (Blanka, dítě, vdavky a tak dál), zas jednou zapůsobily. Hedvika čtrnáct dní prozvracela, potom půl dne proseděla v čekárně a potom doktor řekl: „Tak, dívko, tohle těhotenství je. Počkejte si, než vám sestra vypíše těhotenskou průkazku.“

Tentokrát tu nemožnou letní květovanou sukni (byl zničehonic konec dubna) neservala z těla už v předsíni. Stála v ní a v nemožné puntíkové halence bez rukávů u okna Honzova bytu, dívala se na hrdličku, která i v těchto dnech posedávala na lampě, i když ještě nebyla rozsvícená, a říkala už asi popáté: „Ale ne! Já nechci, abys PŘIZNÁVAL otcovství. Já nechci, abys na to dítě platil. Já se NECHCI vdávat. Já jen potřebuju, abys se mnou šel k potratový komisi.“

Hrdlička to pořád a pořád nechápala.

„Prostě to nejde,“ pronesl Honza nezvykle tvrdě. A pak dodal mnohem mazlivějším hlasem: „Ale mohli bysme toho využít... Teď už si není proč dávat pozor...“

A položil jí ruku na stehno.

„Vážně nepudeš?“ zaprosila, už mezi dveřmi. V kalhotkách jí to čvachtalo.

„Copak tam nemůžeš jít sama?“

(Nemůže? Možná by mohla. Ale Katka, která teď už má za sebou i tohle, říkala, že vždycky vyžadují otce. „Otec neznámý“ ti, holka, neuvěří, a „otec cizinec“ by tě mohlo dostat do ještě většího maléru, než v jakým už seš. Budou si myslet, že sis začala s bůhvíkým, a schválně ti to nepřiklepnou: „Jen si toho svýho černouška vychovávej, ty kurvo!“ Takže vlastně nemůže. To jediný pozitivní na týhle situaci je fakt, že za tři týdny jí bude osmnáct a všechno se může odbyt bez vědomí rodičů.)

„Víš, já už tu vlastně dlouho nebudu,“ oklepal se Honza.

Ne, neumíral, i když to občas tak připadalo jemu i Hedvice. Musí se dokonale odříznout od tohohle života, aby pak ÚPLNĚ JINDE mohl začít život ZCELA NOVÝ. Komplikace v podobě Hedvik, potomků či potratových komisí teď nemůže ani trochu potřebovat. Dítě, které podle všeho zplodil (celkem to přiznával, i když ji nikdy nenechal na pochybách, že jí tak docela nevěří), by mohli použít jako záminku, aby ho nikam nepustili. To si prostě nemůže dovolit.

Odříkával to mechanicky, s pečlivou výslovností a pomalu, aby to už nemusel víckrát opakovat. Recitoval to jako herec svou roli, přestože tohle bylo poprvé, kdy něco podobného vyslovoval nahlas. Díval se přitom na hrdličku, ale je možné, že ji neviděl. Zmoklá hrdlička byla středobodem téhle diskuse, která nikdy neměla nastat, úběžníkem, ve kterém se střetávaly rovnoběžky jejich životů (pomyslela si Hedvika poeticky a hned se jí do toho prolnula odporná úloha z deskriptivy). Chápala VŠECHNO. Namáhavě se zdvihla, udělala pár kroků a pak si zase přičapla. Na křídlech se jí nejspíš srážela rosa. Temněly.

Před dvěma lety Honza podepsal Chartu. Nic proti tomu papíru neměl, byl to zaručeně skvělý traktát - a kolik lidí

kvůli němu trpělo! Honza ovšem po utrpení netoužil. Chtěl ven. Ale jiný způsob ho prostě nenapadal, zkoušel to předtím několikrát a vždycky bezúspěšně. Ostatně, chartisté začátkem osmdesátých let už přece nebyli elita, uzavřená skupina politiků praktikujících moc bezmocných, nebyli to svobodní zednáři a bojovníci za pravdu. Anebo možná byli, aspoň někteří, ale Honzu to nezajímalo. Nejdůležitější mu připadalo, že nebylo nesnadné do jejich středu proniknout – a podepsat to, aniž by bylo třeba se přetvařovat. Honza to podepsal. A pár týdnů nato si zažádal o vystěhovalecký pas.

Po dvou letech pravidelných výsledků, pravidelného dokazování, že má z čeho žít, aby ho nezavřeli za příživnictví (postupně nosil do antikvariátů knihy po otci, prodával nábytek, v létě dokonce jezdil na borůvky – a potvrzení si vždycky pečlivě schoval), po půldruhém roce, kdy se živil vařenými bramborami s cibulí, protože na nic jiného neměl (malířské potřeby mu naštěstí zůstaly z lepších časů), a dával si pozor, aby se k něčemu nepřipletl, to vypadalo, že mu to konečně přiklepnou. Průser jménem Dítě by mohl všechno zase zvrátit a Honza by začínal od bodu A.

„Chápeš to?“ vykřikl nakonec.

Hrdlička pochopila.

A tak jsem do toho vstoupil já. Vstoupil jsem zkroušeně, ale odhodlaně do prosklených dveří rohového baráku a za ruku jsem vtáhl dovnitř vzpouzející se Hedviku. Bylo to po dlouhé době poprvé, co mi dovolila, abych na ni sáhl. Momentálně mi musela stačit její horká suchá dlaň, za kterou jsem ji vlekl, tak jak jsme si to domluvili. Šlo o to, že žena je slabší polovička, ona si možná i trochu zaslží, ale já musím být neoblomný: Nedávno mi bylo osmnáct, chci studovat, o děcko nemám zájem – tahle holka, to byl vlastně omyl. Nehodlám se s ní oženit, pánové (a dámy. Vždycky u toho bývají jak muži,

tak ženy. Konsorcium tří, čtyř, někdy i pěti největších kokotů a drben na obvodě.)

No ano, já jsem ten Karel, co Hedvu pořád ještě miluje. Co bez ní nemůže žít. Co teď zoufale svírá její suchou horkou dlaň a ví, že prostě NESMÍ vyhrknout: „Poslechni, já si tě vezmu – a pomůžu ti to dítě vychovat. Mně nevadí, že není moje. Já tě mám prostě rád!“

Je mi jasný, že tohle nesmím říct – ani slovy, ani dotekem, ani očima. Snad ani myšlenkama. Nadosmrti bych se u ní znemožnil.

A přišel jsem k tomu jako slepej k houslím. Jako paníc k potratový komisi.

Čekali necelé dvě hodiny. Karel – ten skvělejš, obětavejš kámoš, z jehož oddanosti se jí dělaly za ušima boule, jí svíral ruku upocenou dlaní, až jí měla celou červenou. Ale kromě toho to nebylo tak hrozný. Měli to tady dobře zorganizovaný – komise zasedala každý týden a mohli jste se k ní objednat jako k zubaři. Pak jste počkali v čekárně, až vás pozvou dovnitř. Co se dělo tam, za zavřenýma dveřma, z toho jste slyšeli jen ozvuky: tu a tam pláč, občas hlasitě pronesenou oficiálně káravou větu – slovům sice nebylo rozumět, ale vy jste i tak přesně věděli, čeho se týká. Hedvika se rozhlížela po spoluhříšnicích. Většinou sem přicházely v podobě nervózního párku o málo staršího než Karel a ona. Některé párky byly sehrané, domlouvaly se očima. Jiné seděly vedle sebe, jako by se vůbec neznali, jako dva bezúhonní občané, kteří se jednou ráno (každý na své posteli a navlečení ve flanelovém pyžamu) probudili a zjistili, že jim čáp přinesl miminko a umístil ho do dělohy. Byly tu zamilované dvojice, které se za opěradly židlí hladily po rukou a už teď věděly, že smrtí tohoto dítěte umře i jejich láska. Řada žen kupodivu přišla bez partnera. Byla tu exkluzivní blondýna s odrůstajícími kořínky, které tam vevnitř

za dveřma zaručeně nikdo neuvěří, že otcem není prachatý cizinec. Byla tu utahaná šedá myš, navlečená do konfekčních hadrů, ale tak špatně vybraných, že by je pro ni klidně mohla ušít Hedvičina babička. To bude nejspíš otec neznámý – nebo otec tak nadraný, že ho sem nemohla přivést. Byla tu mamina se dvěma školáky, které neustále okřikovala („Tak drž už hubu, nebo dostaneš!“), a ta v dlani žmolala výplatní pásku – důkaz, že si třetí, nechtěné dítě nemůže dovolit. A byla tu žena v paruce, co vypadala tak na šedesát (kdopak tu vykopávku přivedl do neštěstí?) – a z té vystupovala bezhlesá, ale pronikavá mantra: „rakovina... dítě... nemůžu donosit“. Někteří otcové přecházeli po místnosti a tu a tam si někdo povzdechl, že jim to nějak dlouho trvá, ale nikdo mu neodpověděl.

Fakt to tu vypadalo, jako že celá čtvrť je v tom – a nikdo to dítě nechce.

Pokud to Hedvika dovedla posoudit, v téhle nemocnici to fungovalo jako na vojně. Jméno, číslo, svlíknout se do naha, nechat se oholit břitvou a ve spořádaném šiku nastoupit k „výkonu“. Trvalo to prý sedm minut. Když na ni došla řada, přivázali ji ke koze, píchli jí do žíly thiopental a začali jí mezi nohy strkat nějakou plechovou hnuš. Než se propadla do bílé vířivé tmy prosáklé dezinfekcí, napadlo ji, že tahle bolest je daleko horší než všechno, co až dosud zažila.

S Honzou o tom pak nikdy nemluvili. A teprve teď jí docházelo, že nemluví vlastně nikdy o ničem. Místo dotýkacích séancí uhlém po čtvrtkách je teď spojovalo jen trapné mlčení a... tamto. Konečně jí Honza uvařil čaj (ten, co jí slíbil hnedka první den, ale potom se k tomu nedostali), a zatímco ho srkala – bez cukru a bez citrónu –, pokusil se naskicovat pár obrázků. Bylo to teď obrostlé krátkými hustými chloupky a blanitý čtyřlístek byl pryč. Hedvika měla pocit, že je průchodná jak potrubí.

A Honza odložil blok. „Už to není tak zajímavý. Teď už je to NORMÁLNÍ.“

Hedvika by ho nechtěla za muže! Čekaly na ni mnohem větší lásky. A přece teď, když se jí vzdaloval, cítila prudce jeho nepřítomnost. Ovšem, Honza tu pořád ještě byl. Na jaře, v létě i za podzimních podvečerů na ni čekal ve druhém patře domu U Zmoklé hrdličky, v pestrobarevném bytě. Anebo možná nečekal. Prostě tam byl, a když za ním přišla, pustil ji dovnitř. Už skoro vůbec ji nekreslil. Většinou ji hned povalil na pohovku a dělal to s ní trochu mechanicky, ale pořád ještě mámivě.

Hrdlička na lampě seděla dál.

Seděla tam, i když už se Honzův byt začal pomalu vyprazdňovat. Honza rozprodal, co se dalo, a teď začal věci rozdávat kamarádům. Z knihovny zmizela Světová literatura ze šedesátých let, ve které si Hedvika ráda četla. Obrazy na zdech i na podlaže prořídly a odhalily flekatou malbu a prošlapané linoleum s jizvami po nábytku. Mizely židle. Zmizel stůl a štos čtvrtek s Hedvičinou anatomii teď stál na podlaze. Honza si na rozdíl od jiných emigrantů mohl dovolit byt zcela vyprázdnit. Sťahoval se legálně. Dlouho předem sepisoval seznam majetku, který si odváží s sebou (dvoje ponožky, jeden pásek, jeden pár hnědých tesilových kalhot, dvoje rudé trenýrky, jedny polobotky, jeden nátělník, dvě košile), a věděl, že jestli zapomene na seznamu něco uvést, třeba dioptrické brýle nebo kapesník, mohli by ho vrátit od hranic. Hedvika mu pomáhala sepisovat.

Ovšem, že během toho skoro roku, který s Honzou strávila, dělala Hedvika ještě jiné věci. Učila se. Lhala rodičům. Chodila na mejdany. Brečela a hádala se s mokrou hrdličkou. Jezdila stopem. Držela si kamaráda Karla od těla – a když ji pozval do hospody, do kina, na vandr, skoro vždycky přijala. Kamarád Karel ji miloval láskou tak neměnnou a spolehlivou, že ho musela mít stále v dohledu. Nikdy nepochopila,

co na ní vlastně vidí, ale vyhřívala se v jeho citech jak kotě ve slunci, jako užovka na kameni. Jednou to s ním dokonce oprubovala, ale stálo to za hovno. Dál byli kámoši.

Z Honzova bytu zmizela kredenc, kuchyňský stůl, lednice, sporák i pohovka. JEJICH pohovka. Dělalí to teď na linoleu a Hedvice se zdálo, že i vlhká hrdlička se tomuhle všemu trochu diví. Viděla na ni z podlahy dík nízkým parapetům a všimla si, že její zarudlé moudré oko už skoro vůbec nemrká.

A potom Honza odjel.

Byl to šok. Byl to úplně stejný šok, jako když někdo, na kom nám záleží, už dlouho trpěl rakovinou - a pak tu zničehonic není. Byl to šok, proti kterému bychom se měli umět obrnit. Ale většině z nás to nejde.

Hedvika BYLA RÁDA, že kdesi v dalekém Rakousku, za ostnatými dráty, na Honzu čeká fungl nový život. FAKT mu to přála. Ale cítila, že by mu to měla přát ještě UPŘÍMNĚ-JI, tak jako buddhisté přejí krásný nový život svým zemřelým příbuzným. Vždyť Honza vlastně taky umřel. Odjel vlakem do Vídně a zem se nad ním slehla.

Nad jistými věcmi se ovšem země neslehla. Třeba nad komínkem čtvrtek s realistickými skicami Hedviky ze všech stran a úhlů. Hedviky zepředu. Hedviky zezadu. Hedviky odprostředka. Honza jí dokonce nabídl, ať si je odnese, jenže to nepřipadalo v úvahu. Kam by je dala? Spálit je - to se neodhodlali, a vyhodit je do popelnice se jim nezdálo zrovna bezpečné. Byl přece jen začátek osmdesátých let a po Praze brouzdalo příliš mnoho starců a stařenek s mizivým důchodem, holí na hrabání a nekonečnou trpělivostí.

A tak ten problém nevyřešili. Doprovodila Honzu na nádraží, on ji roztržitě políbil a zmizel ve vagónu směřujícím na Benešov - Tábor - České Budějovice - České Velenice - Wien. Uprostřed jeho pokoje pořád trčela hromada Hedvik.

Potom tam Hedvika chodila hlídat. Stála na ulici a vzhlížela k setmělým oknům bytu ve druhém patře činžáku, dívala se na lucernu a na hrdličku. Kolem chodili chodci, cinkaly tramvaje a funěly autobusy, ale Hedvika to nevnímala.

Čekala, až přijedou. Vždycky přece přijíždějí.

A pak se dočkala. Bylo to na den přesně deset neděl po Honzově odjezdu. Zase byl leden a z oblohy se na zem snášel mokrý sníh. Ve druhém patře se svítilo, okno bylo dokořán a z něj na chodník před budovou padaly ohmatané knihy, rozbitý vysavač, pár kulhavých židlí. S elegancí uondaných bílých netopýrů se k zemi snášely staré povlaky. Nebylo ještě pět, po ulicích spěchali chodci a na zjizvený asfalt chodníku s žuchnutím dopadaly zbytky Honzova života. Všechno to mokvalo ve sněhové břečce.

A teď - teď se začaly z okna snášet TY čtvrtky. Ano, TY. Některé z nich se řítí střemhlav dolů, načež se chvíli rozmýšlejí, než s povzdechem dopadnou. Jiné se ve vzduchu předvádějí - dělají přemety jak kaskadéři, sviští u uší - a než usoudí, že bude nejlépe svůj život skončit na protějším chodníku, ovanou několik občanů svou přítomností. Ještě jiné si to namíří z okna přímo vpřed, vyhozené velkou silou, a pak poněkud překvapeně po balistické křivce klesají až k Hedvičiným nohám.

Na Hedviku padá mokrý sníh a desítky, stovky, tisíce obnažených, necudných, dvojrozměrných Hedvik. Hedva tam stojí ve žlutém hacafráčku ostudného stříhu a vytírá si pěstmi z očí horký slaný sníh.

Hrdlička, vyděšená nápirem vzpomínek, které ji minuly o pár centimetrů, konečně zamávala křídly a odrazila se. Je mokrá, těžká, propadá se, stojí ji hodně námahy, aby doletěla na okraj protější střechy. Hedvika už na ni nevidí. Ale pořád tam ještě je.

/MĚKKÁ HORA ZA BAREVNOU ŘEKOU/

Svobodné slovo, 27. března 197-. Kraj Severočeský. Osmašedesátiletá důchodkyně J. P. se oběsila ve své cele poté, co byla vzata do vazby pro podezření z rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Hrozil jí nepodmíněný trest odnětí svobody v délce až tři roky.

Když je zima nebo předjaří a topoly jsou opadané, mám krásný výhled na řeku. Někdy se na ni dívám. Tedy dost často. Dívám se, jak se valí ve svém korytě, čeří se a přeskakuje po kamenech, protože je to spíš velký potok, i když jí říkáme naše řeka. Dívám se, jak tiše plyne mezi břehy a líně si to šine pryč, anebo, když je voda vysoká, jak na břehy šplíchá, vymílá z nich šedohnědý jíl s úlomky betonu a mísí ho se svou vlastní barvou.

Naše řeka je totiž barevná. Někdy červená, někdy zelená a někdy - tu a tam - tak hluboce modrá, až by vás to zmátlo. Mě to ovšem nezmate. Za ta léta, co se na ni dívám, jsem se naučila rozeznávat barvy vody naší řeky z dálky - podle pěny na její hladině. Když je pěna jedovatě zelenožlutá, je řeka zelená. Oranžová pěna znamená, že je řeka rudá a v textilce nejspíš barví plátno na transparenty. Když je pěna tak bílá, až bodá do očí, znamená to, že řeka je modrá. To se ale nestává moc často. Navíc, pokud je venku hezky, ztrácí se modrá barva pod nebem, a když se pozorně zadíváte, působí celý úsek krajiny jako špatně kolorovaná černobílá fotografie a zčeřená hladina naší řeky jako falešné, leskle modré, podobené zrcadlo.

Ne, nemusela bych tu sedávat, zírat do proudu řeky a podle pěny odhadovat, na čem teď zrovna pracují v textilce. Mohla bych se na to zeptat Fandy. Fanda to ví vždycky, i když

s dvoudenním zpožděním. Fandovi se dá věřit. Kdybych se ho zeptala: „Jaká barva to byla předevcírem?“, sjel by mě nejdřív pohledem a pak procedil mezi zuby: „Copaks to neviděla, máti?“

Má pravdu, samozřejmě. Předevcírem to byla zelená.

Z našeho okna vidím taky na most. Tedy - most: je to lávka pro pěší, prastará, věčně vlhká, z prohnilých prken a s rozviklaným zábradlím. Ostatně - proč by ji opravovali? Přes tuhle lávku lidi nechodí. Nemají proč. Na druhé straně stojí jen pár baráků, polorozpadlých barabizen, ke kterým se sice dá dostat autem (po úzké silničce vedoucí prudce z kopce dolů), ale proč? Nikdo tam nebydlí. Jenom pár osamělých důchodkyň, které už dlouho nikdo nenavštívil. Pokud se chtějí dostat do města, mají na vybranou: buď nahoru a dolů po příkré silničce až na most, za kterým najdou samošku, kulturák, stanici autobusu a pohostinství, anebo přes tuhle kluzkou lávku na naši stranu řeky a pak dál po rovině.

Většinou si důchodkyně vyberou to první a tahají kabely s nákupem do kopce a zase z kopce dolů, jen aby nemusely přes lávku přecházet. Z té lávky mají hrůzu.

Ovšem až na babku Šmačchalovou. Pro babku Šmačchalovou tahle lávka představovala nejbližší spojnicí k Měkké hoře.

Vlastně nevím, jestli jsem jí tak začala říkat já, Fanda, anebo lidi v našem městě. Nejdřív si na ni postěžoval Fanda, ta hora mu prostě pila krev. Musel se svojí větríeskou vzdýcky nacouvat až skoro do tovární haly, pak tam stát v pozoru jak tvrdé Y (no dobře, Fanda se o tom vyjadřoval jinak, vážně nechápu, kam na ty výrazy chodí!) a čekat, až mu ženské nití po niti naloží plnou korbu hadrů. Někdy je pakovaly do beden, a to pak Fanda tolik nenadával. Ale většinou je holýma rukama sbíraly z podlahy tovární haly a házely mu je na korbu, dokud z toho Fandu nechytnul dšas. Vždycky si myslel, že

větřiesky jsou tady od toho, aby převážely tony a tony materiálu na stavbu sídliště nebo přehrady nebo takového něco. Místo toho teď s tímhle uřvaným nákladním tankem dovážel buď sudy čehosi do textilky, anebo z textilky odvážel plnou korbu měkkého odpadu. Tedy - kdyby aspoň plnou korbu! Naházeli mu na vůz pár odstřížků a řekli: „Jeď, soudruhu. Odvez to někam pryč.“

A tak náš Fanda začal jezdit na Měkkou horu. Řekli mu: „Někde to vyklop.“ Fanda to začal vyklápět u remízku na kraji pole sto metrů za barákem. Tak blízko, že když vyhlédnu z okénka v předsíni, uvidím její špičku. A v zimě nebo v předjaří, když je remízek holý, ji vidím celou, skrz šedivou trnitou mříž.

Kdyby se byl Fanda se mnou poradil, věděla bych o lepším místě. Necelé dva kilometry odsud je opuštěná zarostlá rokle. Stačilo by k ní zacouvat a ty barevné ústřížky, které Fanda tak nenávidí, by korba po korbě, vrstva po vrstvě mizely do hlubin, propadaly by se do hlohového křoví, kam už by pro ně nikdo nelezl.

Ani babka Šmačchalová ne.

Jenomže Fanda se mě nezeptal. A tak kousíček za naším barákem začala vyrůstat Měkká hora. Vyklápět korbu na Měkké hoře nebyla žádná legrace. Kola větřiesky se obalovala bahnem, namotávaly se na ně barevné hadříky a ty pak za Fandou vlály až před barák. Fanda, který nechtěl mít ze stroje vlajkoslávu, je potom zuřivě skopával a jednou si škaredě nakopnul palec.

Fanda směl s větřieskou parkovat před domem, měl to povoleno od vedoucího, pokud ovšem každé ráno v šest stál připraven před branou textilky. Snacha, ta se s tím neobtěžovala, vstávala až ve čtvrt na sedm, a tak jsem Fandovi každý den namazala pár chlebů a uvařila mu k snídani pořádný plecháč kafe, aby měl něco teplého do žaludku, když tolik pracuje.

Pak jsem si na chvíli sedla u okna a sledovala řeku.

Je to snad moje vina, že bába Šmačchalová byla od jisté doby první člověk, kterého jsem poránu viděla? Vidět hned poránu starou bábu, to přináší neštěstí, říkají lidi, a bába Šmačchalová toho byla důkazem. Fanda si ukopl palec, snacha potratila a já jsem si musela dojít k očaři pro brýle na čtení. Doplácela jsem čtyři stovky.

V létě, když je i před šestou světlo, to ještě vcelku šlo. Ale v zimě to bylo něco příšerného. Skrz opadané topoly jsem viděla, jak babka Šmačchalová pozhasínala v domě, pak se zjevila jako duch z nočních stínů na protějším břehu a pomaloučku, krůček za krůčkem, jako by buď ona, anebo zem, anebo oboje, bylo ze skla a mohlo se to každou chvíli roztrítit, pajdala k mostu a přes most k nám.

Dívala jsem se na ni, jak, navlečená ve vatovaném kabátě a s loktuší pod paží, třímá obouruč vyviklané zábradlí, jak každé prkno dlouho omakává nejdřív tou dobrou nohou, rozmýšlí se a teprv pak na něj přesune i druhou, pajdavou, s chodidlem vytočeným v pravém úhlu dovnitř. Stoupne si na prkno plnou vahou a já vždycky zadoufám, že jedno z nich přes noc prohnulo ještě víc, takže se bába Šmačchalová dnes bude máchat v proudu, s přeraženou i dobrou nohou a s fialovou zadnicí.

Ale pokaždé to vydržela všechna.

Babka Šmačchalová se na roztřesených kolenou objeví přímo před mým oknem.

„Brejtro!“ povídám. „Zdravíčko! Tak jak jdou kšefty?“ řekla jsem to už nejmíň tři sta dvacetkrát.

Ani nečekám, že bába odpoví. Říkám to jenom ze zvyku. A proto, že se mi nelíbí, jak v téhle zemi upadají mravy. Tytam jsou dobré vztahy mezi sousedy – lidé vám už ani na pozdrav neodpovědí. Snažím se jít příkladem a vždycky zdravím první.

(Teprv pak nenápadně uplivnu. Lidi říkají, že když první, co ráno uvidíš, je škaredá stará bába, je nejlepší si uplivnout. Neštěstí možná bude zažehnáno. I když tak jisté to není.)

Babka prošmatchá kolem mě ve věčně zablácených důchodkách, nabalená do vatovaného kabátu, ve kterém splývá se šedými stíny, a vydá se směrem – k naší Měkké hoře!

Přece jsem to Fandovi říkala. Měl ty své odstrižky vyklá-pět do zmoly. Tam by bába Šmačchalová nedolezla.

Takhle každý den, ať už bylo hezky, pršelo, mrzlo, nebo padal sníh, šplhala celé hodiny po Měkké hoře a přebírala hadříky. V létě jsem ji moc často neviděla, ale v zimě, když byl remízek opadaný, stačilo přejít k okénku v předsíni a mohla jsem sledovat, jak se babka Šmačchalová opatrně, pomalu láme v kříži, jak z hromady vytahuje odstrižky látek, jak každý z nich mne v prstech, prohlíží proti světlu, čichá k němu a pak ho jenom drží a váhá nad ním, načež ho hodí zpátky na hromadu, anebo ho pomalým, loudavým krokem odnese k loktuši, kterou si rozložila u úpatí hory.

Proboha, nemyslete si, že bych babce Šmačchalové nepřála těch pár hadříků. Ovšemže přála! Ale den co den mě rozčilovala ta její pomalost! Kdykoli Fanda zastaví s vejtraskou před barákem, přineseme si se snachou židle, vylezeme na korbu – šup, šup, šup – a máme vybráno. Ve fabrice někdy vyhazují i celé nepotřebné štůčky. Snacha si ušila moc hezké povlečení.

My dvě se nesmíme zdržovat s vybíráním. Musíme být rády, že Fanda zastavil.

„Počkám vám na jedno cigáro,“ ucedí vždycky a zapálí si. Ale tak dlouho nám to netrvá, nechceme Fandu znervózňovat. Pokud má pocit, že se s tím moc páráme (on ovšem užívá jiné slovo), začne dupat okolo, kopat do pneumatik – a co kdyby si zas poranil palec? Hrabeme rychle a efektivně. Máme vysokou racionalizaci práce.

Ale bába Šmařchalová? Panebože! Vždyť jí trvá hodiny a hodiny, než si nasbírá pár hadrů do loktuše. Tu si pak deset minut uvazuje na záda a obtěžkána třemi kily textilií se belhá po lávce domů.

„Tak zase na viděnou!“ volám na ni, když prochází kolem mého okna.

Odpovědi se nedočkám. Babka Šmařchalová se obouruč chytne zábradlí a vydá se krokem cvičeného medvěda na svoji stranu řeky. Na zádech s loktuší v barvě surového plátna vypadá jako šnek s nakřáplou ulitou.

Odpoledne bába Šmařchalová leze přes most zas, a s plnou loktuší. Žene se přímo k mému oknu. Ne vždycky se stačím schovat včas.

Schválně ji nezdravím, vyčkávám, co bude.

Bába Šmařchalová zavolá: „Dobrej den, sousedko. Kupte si! Kupte!“

Já ovšem vím, co se sluší a patří, a tak jí odpovím. „Dobrej, dobrej,“ řeknu a ona s tou svojí šnečí pomalostí rozváže loktuši, rozloží ji na zem pod mým oknem a vytahuje z ní – žlutou zástěru s modrým lačlíkem a zelenou kapsou. Ubrus – nebo snad přehoz na postel? – sešitý dohromady z trojúhelníčků látek různé kvality, různých barev a různě vzorkovaných. Froté osušku ze čtyř barevných kusů. Šátek! Povídám: „Kdo by něco takového nosil na hlavě? S tím bych mohla leda tak do cirkusu!“

Ale ona mě neposlouchá. Je hluchá jak poleno, a pokud se nedívá přímo na vás, netuší, o čem je řeč.

„Kupte, kupte, sousedko!“ mele dál svou. „Šáteček za korunku! Ručníček za dvě. Suknička za pět. No, vám by asi nebyla, ale třeba pro dcerušku? Můžu ušít i pro vás! Takhle lacino nikde nenakoupíte! Kupte, sousedko, kupte!“

Pak ten svůj krámeček zase spakuje a pajdá po rovině směrem k městu. Někdy si za ní uplivnu, za čarodějnicí!

A představte si, lidi ty hrůzy kupují! Už dlouho si říkám, že v téhle zemi dočista upadá vkus. Druhá snacha se mi chlubila – mně! – se zbrusu novým povlečením. Je zelenobíle pruhované, ale na bílých pruzích jsou černé puntíky a na zelených hnědí šneci. No viděli jste kdy větší přišernost? Pod něčím takovým by mě každou noc pronásledovaly zlé sny! Celá obludnost je pěkně sešitá proužek po proužku, rovnými, jistými stehy. Jak z galanterie.

„Kdes to koupila, prosím tě? A kdes na to vůbec vzala?“
osopím se na druhou snachu. Určitě ví, že vím, že si Pepa mohl vybrat líp.

Drze se na mě zasměje. „Bylo to za babku. Od té babičky, co sem chodí. Přece ji znáš.“

„Vyhoď tu hrůzu, povídám! Já ti pořídím lepší.“

Ale ona se drze uculí: „Ani nápad! Oživuje to ložnici.“

Jako by zrovna to potřebovali. Druhá snacha má už třetí dítě a pořád stejně holé pozadí.

Babka Šmačchalová mi dlouho pila krev. Ne že by na Měkkou horu nechodily i jiné. Zejména v létě, když bylo teplo a hezky, když odštířky nebyly navlhlé, špinavé a ani trochu nepáchly hnilobou a rozbahněnou zemí, takže se nemusely prát, se na Měkkou horu sbíhala půlka města. Ženské výskaly, mávaly ve vzduchu úštířky látek, chovaly se jako fúrie a přebíraly o sto šest. To potom bába Šmačchalová většinou zůstala doma, seděla za svým strojem z roku raz dva a čínila se. Než ji dali do penze, dělala dlouho šičku ve fabrice a i s těma roztřesenýma rukama se jí dařily rovné stehy. Fortel, ten bába Šmačchalová měla, jen kdyby měla taky trochu vkus! Vždycky si ze své osobní Měkké hory (kterou už dávno musela mít hned vedle postele!) vybrala pár kousků, které se k sobě zoufale nehodily, a pustila se do práce. Cit pro látku zaručeně měla, stehy se nekrčily ani po vyprání a barvy se nevymývaly jedna do druhé. (Aspoň to tvrdila druhá

snacha.) Ale možná že byla barvoslepá. Jen tak si její slátaniny dovedu vysvětlit.

A ženské to kupovaly! Kupovaly i věci, které zaručeně nepotřebovaly, kýchče, které by si na sebe nevzal ani papoušek kakadu. Kupovaly jen proto, že to bylo laciné a že jim to babka Šmačchalová donesla až před práh. Dostala i pár zakázek: na závěs, na sukni, dokonce na sako. Copak to neříkám? Vkus upadá.

Ale některé věci přece jen pořád fungují skvěle. Stačila jediná výprava do kulturáku, ve kterém sídlí Národní výbor, a mohla jsem si zas sednout do okna. Výsledek na sebe nenechal dlouho čekat.

Na protější stráni nad řekou se rozblikala elektricky modrá. Auto sjíždělo z kopce po úzké silničce, zpomalilo, zaváhalo – a pak s obnovenou jistotou zamířilo ke správnému domku. Už se stmívalo. Za dvě minuty v domku zhaslo světlo a já jsem skrz opadané topoly viděla, jak mladý policajt, hezký skoro jako můj Fanda, podpírá bábu Šmačchalovou na cestě k antonu.

Už jsem neseděla u okna. Così mě přinutilo vběhnout do ložnice, padnout po hlavě do ustlaných peřin a dát se do pláče.

Ale i tak jsem byla u toho, když jí ten mladý hezký policajt pomohl do vozu, a zatímco jí nasazoval želízka, zeptal se zdvořile a úslužně: „Sedí se vám dobře, babí?“

Nerozumí mu. Neslyší. Otočí se k němu celou tváří, a když policajt zopakuje otázku, babka Šmačchalová se s tou svou příšernou pomalostí zarazí, zamyslí se a potom vděčně vykotá: „Ano. Ano. Ano.“

... a obejmul ho prostor. Siločáry se prohnuly, přimkly se k němu, obkroužily ho jako na vzorci mandragory, tak silně a léčivě vnímal obrysy svého těla, ruce, nohy, hlavu, trup, jeho tělo vrostlo do prostoru a náhle nevážilo vůbec)nic, tíha života z něj unikala pryč, vznášela se nad ním a pod ním a kolem něj, a křivka obzoru, ten nudný půlkruh ploché země, se proměnila ve vrcholky a údolí, ve špice a prolákliny, v křivku kardiografu zvaného vesmír, který teď měřil - tik, tik, tik jak se mu naposled rozbušilo srdce. Konečně pochopil, že i on má křídla.

DESET

Po slizkých betonových panelech sklouzával do vody a zase se z ní škrábal, zachycoval se špičkami bot o kruhové díry v šedých šestiúhelnících, co zapadaly do sebe jak buňky na včelím plástu, až na to, že nebyly tak úhledné, tu a tam se odchlipovaly, Jára si pamatoval, že ještě před půl rokem se viklaly, ale teď už seděly pevně, chráněné vrstvou zelenošedého slizu. Byl to sliz od řas, fuj-fuj-fuj, říkal mu vždycky děda, „Nehrabej se v tom rukama“, a podával mu klacek. Věděl, že malí kluci jako Jára se prostě musí něčím hrabat v potoce, a protože tohle byl smrdutý potok a žádné jiné tady nebyly, děda vždycky někde našel klacek a Járovi ho podával. Nosil u sebe zavírací nůž a Jára se směl dívat, jak si děda vždycky vyhlídne větvičku na keři, na stromku - někdy dokonce takovou, co přečuhovala přes plot u sousedů, tu se spikleneckým úsměvem -, vytáhne z kapsy zavírák a pak pomalu, trpělivě nařízne v jednom místě kůru, dřevo odlomí a za chvíličku mu ho podá opracované do hladka. „Na,“ říkal mu pokaždé, „rukama se v tom nehrab.“

A tak se Jára hrabal klackem, seděl na bobku na tom svažitém betonovém plástu, nakláněl se do tmavošedých hlu-bin potoka, do kterých nebylo vidět, jen jsi někdy při břehu mohl zahlédnout, jak mozaika plástů pokračuje. Někdy švihal do hladiny dědovým klackem, až na ní našlehal bubliny – a pak se divil, když ten světle šedý nadýchaný chuchvalec pomalu odplul, vždycky stejným směrem.

Jen podle toho, říkal děda, anebo když na hladinu hodíš placatý list, poznáš, že potok někam teče! Za jeho mládí i v téhle ploché krajině potok probublával peřejemi, vždycky si našel kořen nebo kámen, kterému se musel vyhýbat, vinul se loukou pěkně klikatě a pod kořáním žili raci.

A tihle raci, to byly potvory! Stačilo zašmátrat rukou pod břehem – a už tě chytil za prst klepetem: au, to byla bolest!

Jára seděl v podřepu na betonovém plástu, klacek už dávno zahodil a až po loket byl zabořený v tajemné neprůhledné vodě bez raků. Zmáčel si rukávy, boty a kalhoty až nad kolena, pod hladinou mohlo být cokoli! a on se tak sladce, nádherně bál až k pláči, když nahmatal rukou cosi tajemného. A vytáhl to ven.

Nekouslo ho to. Nebyl to rak.

„Plovatka,“ řekl děda. Šnek měl tvar oblého trojúhelníku, uplynula ještě spousta let, než Jára pochopil, že ho šnek fascinoval svou geometričností. A geometrickým kontrastem s druhým šnekem, který tady žil – to byl okružák, placaté šedohnědé kolečko s reliéfem spirály na povrchu. Pamatoval se, jak dřepí u potoka, v jedné ruce svírá plovatku, ve druhé okružáka, cítí, jak se jim studené ulity ohřívají horkem jeho dlaní, pomalu klouže po betonové plástvi do vody, je zmatečný smradem/vůněmi a krásou/ošklivostí a tím, jak se oběma šnekům s tenkým mlaskáním rozevívá a svírá dýchací blána a – prvně v životě – naplněný až k prasknutí čímsi zoufalým, křehkým a bolavým, tím matoucím, rozechvělým čímsi, o čem, když už to dávno necítil, pochopil, že je to štěstí.

Děda umřel a až na pohřbu se Jára dozvěděl, že byl dlouho nemocný, že prý jim léta scházel před očima. Jára si nikdy nevšiml, že by snad děda někam scházel, a když se pokoušel představit si to, děda mu před očima nescházel, ne. Pomalu se sunul dolů po nakloněné rovině podobné včelímu plástu, co nikde nekončila, sklouzával po šedo zelených šlemech dál a dál, hloub a hloub pod hladinu potoka, bezhlese, bez výrazu. Do vody se mu nořily nohy, trup, krk, už z něj byla vidět jen hlava, v ruce zdvižené na úroveň očí držel svůj zavírací nůž a do hladka opracovával pátrací klacek, až nakonec úplně zmizel pod hladinou a nebylo ho vidět, ať se Jára nakláněl sebevíc. Ale on věděl, že tam přece někde je, že je jen otázkou času, kdy vytáhne dědu zpod hladiny namísto plovatky anebo okružáka a rozehrěje ho teplem dlaně. Našlehal vodu do bublin a sledoval, jak se šedobílý chuchvalec točí na jednu stranu, pak na druhou a pomalu, důstojně odplovává pryč. Dvakrát popotáhl nosem a tím dědečka oplakal.

Už počtvrté se uhodil o beton na okraji školního hřiště. Byl ze cvičenců nejneohrabanější, tak ho schovali dozadu, aby se ostatním nemotal pod nohy a nekazil jim rytmus. Nacvičovali „cvičení chlapců“ s tímhle nebo támhletím, už si nevzpomíná, bylo sedm hodin ráno a celá třída povinně nacvičovala na spartakiádu, na kterou pojede jenom pár vyvolených. „A netvářit se zmučeně!“ osopila se na něj učitelka. „Spartakiáda – to je radost! Copak ty se nechceš podívat do Prahy? Plachý, neschovávej se! Stejně ti koukají uši!“

Plachý Jaroslav si třel koleno, syknul bolestí a nejradši by se propadl. Tady. Na tomhle místě. Povrch školního hřiště nebyl hladina, ale on si přesto představoval, jak se tu Země rozevřela a přijala ho do sebe, ochránila ho před učitelkou, před břesknou spartakiádní muzikou z magiče, ze které se mu dělala husí kůže, před spolužáky, kteří se teď po něm otáčeli, hihňali se a šklebili, schovávali úšklebky do dlaní,

kterýma si drželi pusy. „Sloní uši, sloní uši!“ skanduje Zdeněk, jen o řadu před ním. Skanduje tiše, rytmicky. Otočí se, aby to úča neviděla, a plivne po něm dírou mezi zuby. Strefí se mu do nohy. Slina Járovi stéká po holém, růžově bílém lýtku, a i když jí v ničem není podobná, připomene mu pěnu na potoce. Tu pěnu, co vždycky našlehal na hladině klacím od dědy. Sehne se, aby si slinu setřel, kluci se ušklíbují do dlaní a –

„Plachý!“ zaječí učitelka. „Co to tam děláš? Vybíráš si blechy? Trochu života do toho umírání!“

Říkali mu Slon, Netopýr, Tlustokožec – kvůli těm uším a taky proto, že byl šíleně přecitlivělý. Neuměl se prát. A stačilo ho párkrát píchnout do zad pravítkem, dupnout mu na nohu, sebrat mu školní brašnu a vytahovat z ní, jednu po druhé, všechny věci a štítivě je házet na podlahu – a on už natahoval moldánky. Doslova nebrečel, to ne, ale s takovým šíleně hlubokým smutkem, co spolužáky nutil ke smíchu (divnému, nedobrému smíchu, který je samotné přiváděl do rozpaků), si začal třít lopatku, omakávat chodidlo anebo sbírat věci do aktovky. Ve tváři nezčervenal, spíš zbledl, ale uši se mu proměnily ve vzteklé rudé plachty, jaké by mohly sloužit za transparent – jenže na rozdíl od transparentů Járovovy uši nelhaly, mohli jste z nich poznat, jakou má náladu, co si myslí. Děda (druhý děda, ten ze Smiřic) nad nima vrtěl hlavou a pátral v rodinných albech po předcích, po kom je asi zdědil. Máma mu pletla široké čepice, takové kulichy po stranách rozšířené, aby se mu do nich uši vešly, a ty mu ještě ve dvanácti nasazovala, než ho vystrčila ze dveří, takže se mu během let několikrát stalo, že ho některý ze spolužáků v tom speciálním kulichu zahlédl a celá třída se měla týden čím bavit. Bylo mu už skoro třináct, když mu uši operovali – táta mu to vysvětlil: prý mu uši ze strany zastříhnou, aby nebyly tak velké, a Jára se už pár týdnů před operací

znova a znova budil představou, jak se k jeho hlavě blíží chirurg s obrovskými zahradnickými nůžkami...

... ale potom, když už to měl za sebou, ho překvapilo, že mu uši vůbec nezastříhli, jen mu je dvěma stehy (říkal doktor), dvěma štychama (říkala sestřička) přišili k hlavě. To stačilo. Uši už mu neodstávaly, Jára nevypadal jako slon – nebo spíš jako tapír, vždycky si myslel, že spíš jako tapír – a spolužáky dlouho nebavilo posmívat se mu: „Koukněte se na slona! Přišili mu uši!“ Posmívali se mu teď kvůli jiným věcem. A Jára si nechal dorůst vlasy, aby mu uši zakryly – bylo to rebelantství, ale rodiče mu to dovolili. Jen občas měli řeči, ale k holiči ho nehnali.

Jednou, už na střední škole, hráli takovou hloupou hru. Paní profesorka si možná přečetla (v Pedagogických listech či kde), že takhle se před ní studenti nejspíš otevrou. Dostali se přece do věku, kdy se začali vyptávat sami sebe, co na ně čeká. Kdo jsou? Co jsou? Jakému zvířeti se nejvíc podobají? A jakým zvířetem by si přáli být? A tak se jich na to začla ptát. No tak, nestyďte se, vždyť je to jenom taková hra.

Hra se moc nedařila. Studenti se rozpačitě šklebili, poposedávali v lavicích, škrábali se na nose a za krkem a rozpačitě si mnuli ruce a říkali jen: „Já nevím.“

Konečně Richard, ten, co měl, co ho znali, ksicht plný beďárů, ale o kterém se říkalo, že to dělá už od základky – (a ten, co potom ve čtvrtáku, půl roku před maturou, řekl ředitelce, že se na školu může vysrat a ať mu komunisti políběj – načež ho už nikdy neviděli a on tím samozřejmě získal status hrdiny, který mu vydržel i přesto, že pak prý dělal na stavbě přidavače) – tak Richard, pohodlně opřený v lavici a s vystrčeným tlustým panděrem, zatím neexistujícím, Richard v typické richardovské pozici, v jaké bude sedat po celý život, v ruce püllitru piva se zazděným frťanem namísto propisky, zatímco mu břicho bude rok od roku růst, tak tenhle Richard zakřičel: „Pes!“

„Co jste to říkal, Karasi? Čím byste si přál být?“

„Chci bejt pes!“

„Vy byste chtěl být psem? Proč byste chtěl být psem, Karasi? Vstaňte, když odpovídáte. Aby vás všichni slyšeli.“

Richard se hlučně vyškral na nohy. „Pes, ten jen šoustá, spí a žere. A sere.“

A zase se posadil.

Richard měl samozřejmě malér, ale takhle lapidárně shrnutý životní program spolužáky nadchl. Proč nikoho z nich nenapadlo, jak jednoduché to může být? Všichni je pořád nabádali, že se musejí pilně učit, poctivě pracovat, aby z nich vyrostlo něco pořádného – a vida, ono to tak vůbec nebylo. Anebo aspoň nemuselo být. „Jen šoustat, spát a žrát – a srát!“ Tohle byl jeden z těch podivně očištných okamžiků, kterým se říká prozření, okamžik plný psiho hovna, a přece křišťálově průzračný, protože padlo tabu. „Čím bys chtěl v životě bejt? – Mrtvolou!“ chechtal se třídní šašek. Samozřejmě až o přestávce. Najednou se každý toužil svěřit, jakým zvířetem by chtěl být. Jára nikomu nic neprozradil a jen si říkal, hernajs, mám to štěstí! Markéta chce být gazelou a vypadá jak koza, Fanda chce být tygr a chová se jak tchoř. Jára, ten to měl jednoduché. Byl vrostlý do své představy, čím by chtěl v životě být, padla mu jak boty od poctivýho ševce (jak říkával děda, ten s klackama).

Jára by chtěl být tapírem. Plachým nočním stvořením s velkýma ušima, protože jemným sluchem musí nahrazovat zrak, tapírem, který před nebezpečím uteče, ale měli byste ho vidět, jak dupe, jak ho nic nezastaví, když před nepřáteli brání rodinu. Jára o tapírech zas tak moc nevěděl, jen si o nich přečetl v přírodopisné knížce, když byl ještě kluk, ale jedním si byl jistý: Má duši tapíra! A na rozdíl od hlupáků, co nevědí, co chtějí, a přáli by si být medvědem, když mají duši myši a vypadají jako krůta, on se tapírovi podobá. Byl tapír v převlečení, s ušima

DEVĚT

přišitýma k lebce, každé dvěma štychama.

Maruška byla taky tapír. Dlouho mu trvalo, než se jí tohle odvážil říct, dlouho si nebyl jistý, jestli pozná, že je to pochvala. Možná se za ty nijak mimořádně velké, ale krásně odstálé a v protisvětle rozkošně růžovoučké uši styděla, možná se i jí posmívali a říkali jí „slon-slon-slon“ anebo „netopejr-netopejr“. Zaručeně to nepoznali správně.

Oba byli tapíři. Oba jedli, oba spali, oba byli plaší – ale když bylo třeba bránit rodinu, nikdo je nepřemohl.

A oba... oba teď byli v posteli, v Mařenčině posteli, protože žádná jiná nepřipadala v úvahu – a Mařenčini rodiče nebyli doma. Dva tapíři, jeden z nich utajený, se otírali o sebe nahými chlupatými těly – jen jíst a spát a... a...

... bylo to nádherný, horký, rozechvělý, slizovitě to bublalo a byla v tom taky černá hladina, neprůhledná jak na tom šlemovitém potoce, co přes něj po mostě přecházel každý den, ale už léta se v něm nehrabal klackem. Jára sjížděl, pomalu, ale nezadržitelně, hloub a hloub pod černou hladinu, svět se zhušťoval, až byl jak olej, až byl jak měkké černé sklo, a on držel v dlaních oba šneky, v jedné plovatku, ve druhé okružáka, zahříval jim ulity dlaněmi, díval se, jak se jim takový dýchací průduch otevírá a zavírá, občas se na něm objeví bublinka a s nádhernou bolestí praskne – a nevěděl o světě vůbec nic, toužil se ponořit pod hladinu, toužil se otřepat jak novofundlandan (už zase pes!) a toužil zachytit dlaněmi to vzdychající žhavo...

... a ne, ne, netoužil po ničem, byl poprvé (poprvé?) v životě dokonale –

„Dej to ven! Dej to ven!“ ječela tapírka. „Nesmíš mi udělat děcko! Slíbil jsi to.“

Byla to rána pěstí mezi oči a druhá na solar. Něco z něj vycáklo obloukem, černá hladina se nad ním uzavřela a on byl i přes všechnu tu bolest dokonale –

Poprvé.

Už přes rok byli spolu a už dávno chodil na vysokou, když ho ostříhali dohola. Teda ne dohola, tak se tomu neříkalo, měl jen předpisový sestřih, jaký bude mít na hlavě další čtyři roky. Nastoupil do vojenské přípravy.

Jára si vybral vysokou ve svém městě, měl to jen dvacet minut od domu. Kámoši utíkali od maminek a tatínek, cestovali do Brna, do Prahy, do Olomouce, chtěli žít na koleji a „přičichnout si ke světu“. Oba tapíři věděli, že život na kolejích nepotřebují, rozhodně ne ten divoký. Tapíři rádi cestovali, ale ne tak, že by se jim chtělo bydlet v jiném městě, o pár set kilometrů dál, v nějakém městě, kde je skoro všechno stejné – a pokud je na něm něco trochu jiného, pak je to divná jinost, nepříjemná. Taková ta jinost, kdy sice dlouho nevíš, kde hledat samošku a který autobus tě doveze, kam potřebuješ, ale můžeš se spolehnout, že lidi se na tebe budou koukat úplně stejně divně jako doma, jen budou mluvit trošinku jiným nářečím, budou jen nepatrně odlišní – a budou na tebe zírat jako sůvy, jako by toužili vyhmátnout, v čem přesně jsi jiný a trochu divný ty.

Tapíři cestovali na místa, kde všechno bylo hodně jiné – do Maďarska, do Rumunska, do Bulharska, všude, kam se tenkrát smělo. A v těchhle dobrodružstvích byli jeden pro druhého jedinou kotvou. Jedinou, ale pevnou. Jára si neuměl představit bouři, která by tuhle jejich kotvu ze dna vytrhla. Ne. Lano bylo silné, hustě upletené a promazané smolou, kotva ukovaná z lesklé oceli a dno – dno bylo to nejpevnější, co si kdy uměl představit. Dno bylo základ, fundament. Nikdy by ho nenapadlo, že nevydrží miliardu let.

Čtyři roky chodil vylepaný jak blbec, čtyři roky strávil z každého týdne jeden den a z každého léta čtyři týdny na cvičeních, kde se učili „Pozor-pohov“, „K počtě zbraň“, a že musejí mít vždycky naleštěné boty a přišité všechny knoflíky, jinak nás přemůžou imperialisti – a když bylo na tvé uniformě

nebo na tvém ksichtě nebo na tvých pohybech nebo na tvé duši něco v nepořádku, dělalo se „Nýdr-auf!“, o jakém se dočetl už ve Švejkovi, akorát že tady to bylo „K zemi! - Vztyk!“ a tak dál, vykřičeným hlasem kapitána - nebo četaře nebo co to bylo, který vysokoškolákům, „těm namyšleným pánům s ručičkami dozadu“, nemohl odpustit, že on sám sotva prolezl vojenskou střední.

A taky hodnosti - taky hodnosti se musejí učit a Jarďa, který měl v hlavě desítky chemických vzorců a stovky reakcí a ze spaní by mohl odrecitovat periodickou tabulku prvků i s

OSM

atomovými váhami, si zaboħa nemohl zapamatovat pár idiotsky logických kombinací pecek a proužků, které ho měly upozornit, komu má salutovat, a jak uctivě. Hlavní lampasák si na Jarďu zasedl od začátku, to bylo dost jasné, ale přece jen ho nenapadlo, že po čtyřech letech buzerace, která měla sloužit jen k tomu, aby, až dokončí školu, mohl jít na vojnu pouze na rok, a jako „desátník-absolvent“, místo na dva roky jako obyčejný vojín, bažant ještě ke všemu - přece jenom ho nenapadlo, že mu to nedá. Milionkrát políbil zemi u nohou tohohle lampasáka, milionkrát se mu na povel klaněl jak Buddhovi, a přece si jaksi nezapamatoval, jakou přesně má hodnost. Nebo ho mezitím povýšili? Jarďovi plavala střeħa na vodě, když stál v haptáku na buzerplacu z antuky, která mu čtyři roky skřípala mezi zuby, a lampasák ho obcházal dokolečka, jako by Jarďa byl zborcený monument a on v duchu odhadoval, kolik pytlů cementu a písku padne na jeho opravu.

„Vy se mi nelíbíte, Plachý!“ pronesl zamyšleně. A zařval: „Odpovězte, když vám něco říkám!“

„Ano, soudruhu kapitáne!“

A tím to skončilo. Ani nemusel dělat nýdr-auf, tak jak byl zvyklý. Dobře známou udusanou antuku už nikdy nepolíbil.

Šel na vojnu na dva roky a v hodnosti vojína, pretože co s cypem, ktorý po bůhvíkolika letech, co se tu s ním pipaljí, nepozná majora od kapitána?

Mařenka plakala, když ho odveleli do Ružomberku, tak daleko, že vlak tam jel skoro celou noc, ale tapír-samec z toho neměl hrůzu. Možná si neuměl představit odloučení – vždyť spolu byli šest let a vídali se každý den. Možná navíc doufal, že mu dovolí každých pár týdnů zajet domů. Ale i když dostal opuštěák jen jednou, po šesti měsících a na 48 hodin, takže se doma stihl jen otočit, a pak byl až do konce vojny na černé listině, i když Maruška za ním zajela jen jednou a pak se zapřísáhla, že už nikdy víc, protože ji na zpáteční cestě nočním vlakem obtěžovali čtyři cikáni a ona přijela domů celá rozklepaná a strachy bez sebe: myslela si, že ji snad znásilní, a průvodčí nikde! – tak přes tohle všechno pro Jardu nebyly ztracené dva roky až tak hrozný. Buzerovali je tu mnohem míň než předtím v přípravce, a i když taky občas na povel líbal zem, tentokrát skoro bílou od písku, nikdy u toho nebyl sám – a koneckonců už byl na to zvyklý.

Vesměs se zdálo, že tady na posádce všichni, včetně hlavního velitele, jenom tak zabíjejí čas. Střihají metr do civilu – anebo možná do světové války, anebo do důchodu. Opuštěák už mu sice nedali, ale často se mohl dobře půl dne toulat, vrátit se až dlouho po večerce a tiše přelézt plot. Dělal to tak skoro všichni – jenže ti chodili do města na pivo a za holkama, Jaro chodil do hor. Hory tu měli hned za zadkem. Úžasné zelené a bílé hory, kde se těžil vápenec, a Jaro se naučil celé dny vyseidávat na kopci naproti rozlehlého lomu, sledovat uprášené mravenčení v něm, a když mravenčení utichlo, čekat na sířenu a potom na výbuch. Bavilo ho sledovat, jak se sloupce kamene bezhlese oddělují, jak nad nimi stoupá úzký proužek prachu jako kouř z komína, díval se, jak kámen, pořád ještě bezhlese, pár vteřin nebo snad zlomků vteřiny levituje,

jak se hroubí k zemi v mračnu prachu, kameny se koulejí – a teprv pak uslyšel třesk výbuchu, sténání hory. Věděl, že vápenec se těžít musí, je třeba na stavby, na cement, na
SEDM

beton. Věděl, že se ho musí těžít hodně, beton je základní stavební materiál – v čem by jinak lidi bydleli? Ale přece ho tohle postupné vraždění hory tak nějak sladce bolelo, škubal oběma rukama trávu a snažil se vrůst do kopce pod sebou, odevzdat se mu, zkamenět. A přátelil se s novými šneky, co tady potkával. Měli maličké pruhované ulity – páskovky se jim říkalo – a on věděl, že i oni si budují domy z téhle hory, ale na rozdíl od lidí ji nikam neodvážejí. Zůstávají tu, žijí si tiše své šnečí životy, a když přijde čas, vrátí své vápno hoře. Už dlouho věděl, že i on by rád Přírodě cosi vrátil, ale na to teď nebyl pravý čas.

Když celá četa klusala po krajině, zachraňovaly ho mosty. Vlastně ten jeden, železný, co vedl přes potok sotva kilometr od posádky. Pod údery nohou vojáků most nádherně chvějivě zpíval, předal mu pár tónů svého chvění a to Jarovi vydrželo na dlouho.

U toho mostu objevil několik betonových trubek. Určitě je sem navezli, aby koryto potoka „zregulovali“, spoutali ho do trubek a poručili vodě, co nesmí a co musí. Tak jako dávný potok jeho dětství – ten stačilo jen zazdít do tvárnic. Dvakrát třikrát v jedné rouře přespal – pětkrát, dvacetkrát. Bylo to jako nocovat v jeskyni: když zalezl do roury, chránila ho hora. Svým tělem, betonem svého lůna. Neuměl to vyjádřit jinak než melodramaticky. Před kamarády to tajil, samozřejmě, vysmáli by se mu, že má rád velký díry.

Až pět dní před civilem šel s kamarády na tah. Teď už vojnu nebrali vážně ani nadřizení, tři kluky nečekaně propustili z garňáku (kde měli trčet deset dní za drzost při kvérgrifech) – a půl posádky s řevem táhlo do města.

Tam bylo pivo. A rum. A borovička. A žádná starost o prachy, Ferko, jeden z předčasně propuštěných, hlasitě opakoval, že on to všechno platí. A ta holka. Jaro nevěděl, jestli je hezká nebo ošklivá, měla oči černě lemované jak mýval a kolem hlavy zplihlou svatozář kočičího zlata. Seděla kamarádovi na klíně v džínové minisukni, ožužlávali se jako milenci a on jí s nesmírnou něžností položil ruku na rameno – ale pod sukní všichni viděli, jak moc je odbarvená. Byla to černovláska, proto se jí teď vlasy tak třepily.

Když se druhý den probudil, věděl jen, že ho bolí hlava. Kámoši se mu posmívali, barvitě líčili, jak ho museli odvléct do kasáren, kde chodil po čtyřech, kde všude a na co všechno zvracel, jaké kokotiny blekotal, když ho, jen napůl při vědomí, pronášeli bránou. „Pamatuješ, cos všechno vyváděl, ty vole?“ chechtal se Laco. Jaro se smál s nimi, smál se, až lapal po dechu, věděl, že tak dřív přestanou. „Nic si nepamatuju, příznávám!“ Ale v té své prasklé hlavě věděl, že jsou věci, které před nimi musí utajit. Omyvatelná zeď na záchodě, natřená zeleným latexem, pichlavá jako struhadlo, o který se opírala zády a on díky pivu, rumu, borovičce a velkodušnému

ŠEST

Ferkovi našel správný rytmus, tak-a-tak-a-tak, až se mu zaryla nehty do ramenou a on ucítil elektrický proud, krátké spojení, až to zajiskřilo, ale potom už byl jak dřevo a ona ho po chvíli odstrčila a řekla: „Nečuduj sa. Veď si opitý.“

Doma bylo všechno trochu jinak. Jako by zajel do cizího města anebo jako by zaletěl do paralelního vesmíru. Všechno bylo skoro tak, jak to pamatoval, a přece ne tak docela. Realita se o dvě, tři procenta posunula, v matérii známého světa se objevily vlasové trhliny. Dalo se předstírat, že jsou neviditelné – a taky to všichni předstírali (matka, otec, děda ze Smiřic, dokonce tapírka), ale byly tu. Kolik škopků

cementu by padlo na opravu... opravu skutečnosti? Jarda nevěděl. Možná by stačilo cementu na špičku zednické lžice. Možná ani rozemletá hora nestačí.

Tapířice byla sladká a stálá. Vcucla ho do sebe – jeho tělo, jeho duši – a lano bylo pevné, ručně splétané, kotva festovní, beze stopy rezu, dno... dno v sobě možná mělo pár prasklinek, ale to se po půldruhém ruce odloučení dá čekat, řekla Mařenka.

Mluvila o tom, že ať se snažil sebevíc, pták mu vždycky po pár minutách zvadl. A potom se mu zezdalo, že z něj něco divného odkapává, a pak to začalo pálit jako čert –

A s Mařenkou už se nikdy nesetkali. Teda ano, ještě párkrát byli oba fyzicky přítomní ve stejnou chvíli a na stejném místě. Vztah, který trval osm let, není možné odstříhnout ze dne na den. Ale Mařenka řekla, tichounce, že už mu nemůže nikdy věřit. Třeba je pravda všechno, co jí říká – jen jednou, pět dní před civilem, s místní všemdalkou, jejíž jméno vůbec nezná, zlískaný, že sotva stál – ale třeba ne. Třeba proto si nezařídil opušťák, protože když byl tam – rozplakala se. „Já vím, žes mi nikdy neodpustil, žes nebyl můj první. Já to vím! Teď mi to budeš celý život vracet.“

Jarda se nepamatoval, že by kdy něco takového řekl, že by si to byl kdy jen pomyslel. Ne-tapíři přece nic neznamenají. A my dva – my dva jsme tapíři!

Jenomže to dno, fundament, se nořilo hloub a hloub do oceánu, odvinula se celá délka lana, kotva zmizela v hlubinách, ve kterých světélkovaly ryby a obrovské chobotnice, krakeni, oplétaly chapadly cosi malého, horkého a bez žaber, co do hlubiny spadlo.

„A tak už na ni zapomeň, Jarouši!“ říkala mu matka, která obvykle říkala jen věci jako „Utři si nos“ a „Nemlaskej“ a „Už sis připravil tašku do školy?“ Teď říkala: „Hlavu vzhůru! Pro jedno

PĚT

kvítí slunce nesvítlí. Každý je svého štěstí strůjcem.“ Když nevíš, co říct, sáhni po otřepané frázi. Jeho matka jich znala desítky. Neměla Mařenku ráda.

S Hankou to bylo skoro v pořádku. Byla to učitelka ruštiny, praktická žena, která ví, odkud vítr vane (říkala matka) a na které straně je pomazaný krajíc. Byla pořád zodpovědně podmračená, tak trochu sražená, ale „tohle je ženská, jakou potřebuješ,“ říkala matka. „Rozumná, praktická. Taková, co se umí postarat o rodinu.“

Ale o rodinu se přece starají tapíři! Něžní a plaší, ale promění se v kulový blesk, když tapířata někdo ohrozí. Hana si přála, aby jí říkal Hanča, a řekla mu, že nemusí mít strach, je na práškách. S Hančou v tom nebyl žádný fundament, nebyla kotva. Podmračeně chodila po světě, dávala pozor, aby s ní život nevymetl (a že s ní život vymést chtějí!), podmračeně konala své povinnosti v práci, podmračeně souložila. Jardu překvapilo, že souložit s ní bylo... ohromně příjemné. Hanča to nepotřebovala, na rozdíl od Mařenky a možná i od té odbarvené. Hanča věděla, že „chlap to potřebuje“ – a podle toho jim dávala. Přidělovala sex a to, čemu se říká rozkoš, tam, kde bylo potřeba a kde by to i jí snad mohlo prospět. Jeho matka se často vytrácela z domu, nechávala je spolu samotné. Hanča je přece solidní, spolehlivá. Fyzicky to s ní vážně bylo dobré – možná i proto, že se netopil v hlubinách, nebyl z ní rozechvělý, nebál se, že když něco pokazí, bude to nadosmrti. S Hančou přece nechce nadosmrti být.

Oznámila mu to jeho matka. „Můj syn přece ví, co se sluší a patří,“ říkala mu důrazně. „Na svého syna se můžu spolehnout.“

Jarda měl diplom z farmakologie a nedávno začal pracovat ve vývoji léčiv. Věděl, že spolehlivost antikoncepčních